

**GOD PRAXIS FÖR MÄRKNING AV FODERLAGER PÅ
HUSDJURSGÅRDAR**

**LIVSMEDELSINDUSTRIFÖRBUNDET
FODERINDUSTRIFÖRENINGEN
ARBETSGRUPPEN FÖR LAGERMÄRKNING**

HELSINGFORS 25.3.2011

ANVISNINGEN GOD PRAXIS FÖR MÄRKNING AV FODERLAGER PÅ HUSDJURSGÅRDAR

(version 1; 25.03.2011)

**Utarbetare: Livsmedelsindustriförbundets Foderindustriförening,
Arbetsgruppen för lagermärkning:**

Pekka Ahonen, Foderraisio Ab
Kimmo Haapanen, HK Agri Oy
Hanna Hamina, MTK, broilerproducent
Juha-Petri Jussila AtriaChick Oy
Hanna Laitinen, Valio Oy
Olli Ruoho, Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT rf
Jussi Salomäki, Movere Oy

Kontaktpersoner:

Jussi Salomäki
Kvalitets- och säkerhetschef
Movere Oy
Ahjokatu 4 A, 5 våningen, 15800 Lahti
Tfn 040 864 3330
E- mail; jussi.salomaki@movere.fi

Olli Ruoho
Hälsovårdsveterinär
Föreningen för bekämpning av djursjukdomar rf:
PB 221, 60101 Seinäjoki
Tfn 040 820 1257
E-mail; olli.ruoho@ett.fi

Upprätthållande och uppdatering: Livsmedelsindustriförbundet rf:s Foderindustriförening

Tillgängligt material: Livsmedelsindustriförbundet rf:s hemsidor:
www.etl.fi

Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT rf:s hemsidor:
www.ett.fi

INNEHÅLL	Sida
INLEDNING.....	4
1. TILLÄMPNINGSSOMRÅDE.....	4
2. GOD LAGRINGSPRAXIS	
2.1. Undvik att blanda foder.....	4
2.2. Lagringshygien.....	5
2.3. Skadedjursbekämpning.....	5
2.4. Dokumentation över foder i lager.....	5
3. MÄRKNINGSSYSTEM FÖR FODERLAGER.....	6
3.1. Allmänna krav.....	6
3.2. Definitioner.....	6
3.3. Syfte.....	6
3.4. Märkning.....	6
3.5. Exempel på hur identifieringssignumet fastställs.....	7
3.5.1. Lagermärke.....	7
3.5.2. Informationsskylt på finska eller svenska.....	8
3.6. Placering.....	8
3.6.1. Placering av lagermärke.....	8
- Utesilor.....	9
- Innesilor, påfyllnadsrör vid silo inomhus.....	9
- Innesilor, påfyllnadsrör på annat ställe än vid silon, t.ex. ute.....	9
- Plansilor, stukor.....	9
- Torkar, lossning i kippgrop.....	9
- Torkar, lossning direkt i lagersilo.....	9
- Andra lagerplatser, till exempel släpvagn, foderlada, lagerbyggnader	9
3.6.2. Placering av informationsskylt.....	9
BILAGA 1: KRAV I LAGSTIFTNINGEN.....	10
BILAGA 2 ANDRA ANVISNINGAR.....	12

ANVISNINGEN GOD PRAXIS FÖR MÄRKNING AV FODERLAGER PÅ HUSDJURSGÅRDAR

INLEDNING

I takt med att produktionsenheterna växer i storlek och produktionen blir effektivare ökar också användningen av industriellt tillverkade foder eller foder som tillverkats av fraktblandningsföretag i utfodringen av husdjur. När antalet externa aktörer blir fler, ökar också risken för misstag i foderleveranser och foderlagring. Ett enhetligt märkningssystem för foderlager kombinerat med foderleverantörernas datasystem ökar tillförlitligheten i foderleveranserna och minskar risken för att foder blandas eller hamnar i fel lager. Detta minskar kostnader som härrör från blandat foder. I avvikande situationer, som t.ex. vid salmonellasmitta, kan man spåra distribueringen av kontaminerat eller olämpligt foder med ett lagars noggrannhet, då foderpartier måste dras tillbaka.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 om fastställande av krav för foderhygien, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet och Jord- och skogsbruksministeriets förordning nr 712/2008 om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen ställer krav på primärproducenter då det gäller foderlagring och säkerhet. Dessa krav förutsätter att det förs journal över foder som används i utfodringen av djur och över fodrens lagringsplatser.

Anvisningen God praxis för märkning av foderlager på husdjursgårdar är de nationella riktlinjer för god praxis som avses i Europaparlamentets och rådets förordning EG nr 183/2005 artikel 21. Det är frivilligt för husdjursgårdar att följa anvisningen.

1. TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Märkningsanvisningarna gäller tornsilor, plansilor, stukor, torksilor och andra lagringsplaster inom- eller utomhus för lagring av både torr- och blötfoder, förpackade foder och bulkfoder på husdjursgårdar.

Anvisningen innehåller dessutom de väsentligaste åtgärderna för att foder inte ska blandas, god lagringshygien, skadedjursbekämpning och bokföring.

2. GOD LAGRINGSPRAXIS

2.1. Undvik att blanda foder

På husdjursgårdar ska alla de lagringsplatser som används för djurfoder vara specifikt identifieringsbara. Bäst är att använda det specifika märkningssystem som nämns i denna anvisning. Foder avsedda för olika produktionsdjur ska lagras separat. Om man på gården har olika kategorier av djur, ska det finnas egna lagringsplatser för bulkfoder för varje djurkategori.

Foder som innehåller fiskmjöl, koccidiostatika och läkemedel ska lagras separat från andra foder, och de ska alltid lagras på en plats avsedd för ändamålet. Efter att läkemedelsfoder avslutats ska foderhanterings- och utfodringsanläggningar rengöras från foderrester för att förhindra kontaminering från läkemedelsfoder. Bearbetat foder skall hållas separat från obearbetade foderråvaror. Gödningsmedel, bekämpningsmedel och andra medel, som är förbjudna i djurfoder, ska lagras separat från foder.

2.2. Lagringshygien

Fodren ska lagras så att gammalt, förskämt foder inte samlas i lagren och blir en hälsorisk för djuren. Enligt föreskrifterna ska foderlagren rengöras minst en gång om året. Foderlagret ska alltid rengöras från gammalt foder då ett nytt foderparti tas emot.

2.3. Skadedjursbekämpning

Foderlagren ska skyddas mot fåglar, gnagare och andra skadedjur, så att dessa inte kommer åt att smutsa ner fodret med sin spillning eller på annat sätt förstöra det. Foderlagren kan skyddas mot fåglar genom att de täcks över och/eller skyddas med nät. För bekämpning av gnagare kan giftbeten användas. Det ska finnas ett tillräckligt antal beten som kontrolleras regelbundet. Giftbetena ska placeras så att de inte kontaminerar foder. Foderrester i lagrens omgivning ska regelbundet städas bort, för att skadedjur inte ska lockas till platsen. Fåglar ska inte matas i närheten av foderlager.

2.4. Dokumentation över foder i lager

Gården ska dokumentera de foder som ges djur avsedda för livsmedelsproduktion, där det för varje djurslag eller djurgrupp framgår namnet på fodret eller dess typ och mängd och namnet på och adressen till den som sålt/levererat fodret och fodrets leveransdatum. Också de egna fodren ska dokumenteras. Om det finns en karenstid för fodret, ska denna dokumenteras och också datumet då fodret avslutades. Uppgifterna kan sparas skriftligen, automatiskt med databehandlingsprogram eller på annat motsvarande sätt. Uppgifterna ska sparas minst fem år.

3.SYSTEM FÖR MÄRKNING AV FODERLAGER

3.1. Allmänna krav

Enligt foderhygienförordningen nr 183/2005 ska foderföretagare som ansvarar för primärproduktion av foder se till att verksamheten styrs och genomförs på ett sätt som förebygger, undanröjer eller minskar faror som kan äventyra fodersäkerheten.

Jordbruksföretagets system för distribution av foder ska garantera att rätt foder skickas till rätt destination.

Foderlager märks ut på primärproduktionsgårdarna entydigt så att foderleverantören kan leverera produkten till det lager som antecknats i beställningen och på fraktsedeln. Primärproducenterna ska kunna ange exakt lager för foderpartier som ska levereras.

3.2. Definitioner

<i>Husdjursgård:</i>	Jordbruksföretag som idkar husdjursproduktion och använder foder.
<i>Djurhållningsplats:</i>	Den djurhållningsplats som husdjursföretagaren anmält till landsbygdsnäringsregistret och som ligger till grund för djurhållningsplatssignumet med 14 tecken.
<i>Djurhållningsanläggning:</i>	Byggnad där husdjuren hålls. Samma djurhållningsplats kan ha flera djurhållningsanläggningar.
<i>Lagerområde:</i>	Område eller utrymme, där lagringsplatserna finns.
<i>Lagringsplats:</i>	Silo eller lager, dit foder levereras.
<i>Identifieringssignum.</i>	Nummer- och bokstavskombination som identifierar lagret.
<i>Lagermärke:</i>	Märke med identifieringssignumet.
<i>Informationsskylt:</i>	Skylt som guidar till närliggande lagringsplats.

3.3. Syfte

Syftet med märkning av foderlagren är att säkerställa att foderleveranserna lossas i önskat lager enligt foderbeställningen och att foder från önskat lager används till utfodringen av djuren.

I foderjournalen ska man med identifieringssignumet kunna spåra lagringsplatsen för foderpartier som levererats till djurhållningsplatsen.

3.4. Märkning

Foderlagren märks med ett *lagermärke* som visar exakt var foderlagret finns och vid behov med en *informationsskylt* som visar var lagerområdet finns. Syftet med informationsskylten är att guida foderleverantören till lagerområdet, där lagringsplatserna finns.

Lagermärken fästs på alla foderlager som finns på djurhållningsplatsen, också lagren för gårdens eget foder. Lagermärkenas identifieringssignum består av

djurhållningsplatssignumet, ett lagersignum och en EAN-kod som består av en kombination av de två signumerna.

Djurhållningsplatssignumet är ett signum som består av 14 tecken som fastställts av myndigheterna. Lagersignumet fastställs av ägaren till djurhållningsplatsen och utgörs av ett nummer med ett eller två tecken mellan 1 och 99. Om djurhållningsplatssignumet ändras måste lagermärkena förnyas.

Gårdens foderlager kan märkas i nummerordning (1,2,3,...) eller i fritt vald ordning (10,11,12,13,...). Olika foderlager i djurhållningsbyggnaderna kan numreras t.ex. med olika tiotal (10,11,12,... och 21,22,23,...).

Eftersom varje lagermärke är unikt, kan det inte finnas två likadana lagersignum på en och samma djurhållningsplats.

Informationsskylt används om foderlagret inte syns från området där fodret ska lossas, t.ex. i de fall då fodersilorna finns inuti en produktionsbyggnad. Informationsskylt kan också användas för att underlätta för foderleverantören att röra sig på djurhållningsplatsområdet.

För att undvika missförstånd ska lagerplatsen märkas på ett enda märkningssätt. Om man märker ut lagren enligt anvisningen, är det nödvändigt att avlägsna gammal lagermärkning.

3.5. Exempel på hur identifieringssignum fastställs

3.5.1. Lagermärke

-Storlek: 150 mm x 200 mm. Måttens passningshörn nere till vänster.

-Ställning: Informationsskylten placeras i upprätt ställning

-Hål i hörnen: storlek 5mm, från kanten av skylten till mitten av hålet 10 mm, antal 4 st

-Övre monteringshål: storlek 9 mm, från kanten till mitten av hålet 75 mm, baslinjen 190 mm

-Färg: EG reflekterande trafikmärkesgul

-Märkning, definition, font och färg, fontstorlek och placering:

- *Djurhållningsplatssignum*, bokstäverna FI och 12 siffror, Helvetica Bold svart, 40 pt, baslinje 170 mm.
- *Lagersignum*, siffror 1-99, 320 pt svart, baslinje 65 mm.
- *EAN-kod 128*, från vänster 20 mm, nerifrån 5 mm, upprätt ställning

3.5.2. Informationsskylt på finska eller svenska

-Storlek: 200 mm x 300 mm. Måttens passningshörn nere till vänster.

-Ställning: informationsskylt placeras i vågrät ställning

-Hål i hörnen: storlek 5 mm, från kanten till mitten av hålet 10 mm

-Färg: EG reflekterande trafikmärkesgul

-Text, definition, font, fontstorlek, fontfärg och placering: på finska:

REHUVARASTO, 11 stora bokstäver, texten centrerad på skylten, Helvetica Bold svart, 100 pt, baslinjen 90 mm

på svenska:

FODERLAGER, 10 stora bokstäver, texten centrerad på skylten, Helvetica Bold svart, 100 pt, baslinjen 90 mm

3.6. Placering

3.6.1. Placering av lagerskyltarna

Lagermärket ska placeras på lagringsplatsen så att det entydigt identifierar lagringsplatsen. Lagermärkena placeras mot inkörningsriktningen, så att foderleverantören lätt kan se dem. Lagermärkena ska placeras så att de inte blir skadade i samband med foderlossningen eller vid annat arbete.

Lagermärket fästs så att det sitter stadigt på plats under den tid foderlagret används. Lagermärkena kan beroende på underlaget fästas med rörfäste, fästningsställning eller skruvar.

- Utesilor
 - På silons påfyllnadsrör 150 cm – 200 cm från marken och på 10 cm – 20 cm avstånd från påfyllnadsrörets munstycke.
- Innesilor, påfyllnadsrör vid silo inomhus
 - På silons påfyllnadsrör 150 cm – 200 cm från marken och på 10 cm – 20 cm avstånd från påfyllnadsrörets munstycke.
 - Vid behov placeras en informationsskylt om lagringsplatsen på lagerbyggnadens yttervägg mot inkörningsriktningen.
- Innesilor, påfyllnadsrör på annat ställe än vid silon, tex. ute
 - På silons påfyllnadsrör 150 cm – 200 cm från marken och på 10 cm – 20 cm avstånd från påfyllnadsrörets munstycke.
- Plansilor, stukor
 - På lagrets vägg på 150 cm – 300 cm höjd från marken vid lossningsstället. Lagermärket ska entydigt visa rätt lager.
 - Vid behov placeras en informationsskylt om lagringsplatsen på lagerbyggnadens yttervägg mot inkörningsriktningen.
- Torkar, lossning i kippgrop
 - På råsilons vägg eller i dess omedelbara närhet på 150 cm – 300 cm höjd från marken.
 - Vid behov placeras en informationsskylt om lagringsplatsen på torkens yttervägg mot inkörningsriktningen.
- Torkar, lossning direkt i lagersilo
 - På silons påfyllnadsrör 150 cm – 200 cm från marken och på 10 cm – 20 cm avstånd från påfyllnadsrörets munstycke.
 - Vid behov placeras en informationsskylt om lagringsplatsen på torkens yttervägg mot inkörningsriktningen.
- Andra lagerplatser, till exempel släpvagn, foderlada, lagerbyggnader
 - På lagrets vägg eller i dess omedelbara närhet, vid lossningsplatsen.
 - Vid behov placeras en informationsskylt om lagringsplatsen på lagerområdet mot inkörningsriktningen.

3.6.2. Placering av informationsskylt

Informationsskylten ska placeras på 150 cm – 300 cm höjd från marken. Informationsskylten ska placeras så att den lätt kan ses och tydligt visar foderleverantören var foderlagringsplatsen finns.

Informationsskylten fästs så att den sitter stadigt på plats under den tid lagringsplatsen används. Då informationsskylten fästs kan man använda skruvar beroende på underlaget.

BILAGA 1, KRAV I LAGSTIFTNINGEN.

1. Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 183/2005, om fastställande av krav för foderhygien:

Bilaga 1. Primärproduktion, del A. Krav för foderföretag inom primärproduktion av foder i enlighet med artikel 5.1:

I. Hygienbestämmelser; punkt 1.

Foderföretagare som ansvarar för primärproduktion av foder ska se till att verksamheten styrs och genomförs på ett sätt som förebygger, undanröjer eller minskar faror som kan äventyra fodersäkerheten.

II Journaler; punkt 2 e

Foderföretagare måste särskilt föra journal över [foderpartier] vid varje sändning, varifrån det kommer och i vilken mängd, samt vid varje leverans, vart det sålts och i vilken mängd.

Bilaga 3. Goda utfodringsrutiner:

1. Lagring:

Om de är avsedda för olika kategorier av djur skall såväl foder som innehåller läkemedel som foder som inte innehåller läkemedel lagras så att risken för att de ges till djur som de inte är avsedda för minskas.

2. Distribution:

Jordbruksföretagets system för distribution av foder ska garantera, att rätt foder skickas till rätt destination. Vid distribution och utfodring ska foder hanteras på ett sätt som garanterar att kontaminering inte sprids från kontaminerade lagerområden och genom kontaminerad utrustning. Foder som inte innehåller läkemedel ska hanteras separat från foder som innehåller läkemedel för att förhindra kontaminering.

2. Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 178/2002, om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet:

Artikel 18; Spårbarhet:

Livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur och alla andra ämnen som är avsedda för eller kan antas ingå i ett livsmedel eller ett foder ska kunna spåras på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan.

Artikel 20; Skyldigheter för foder: foderföretagarna:

Om en foderföretagare anser eller har skäl att anta att ett foder som han har importerat, producerat, bearbetat, framställt eller distribuerat inte uppfyller kraven för fodersäkerhet skall han omedelbart inleda förfaranden för att dra tillbaka detta foder från marknaden och informera de behöriga myndigheterna om detta.

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001, om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati

Artikel 7: Förbud avseende foder:

Punkt 1:

Det ska vara förbjudet att utfodra idisslare med protein som härrör från djur.

Punkt 2:

Det förbud som föreskrivs i punkt 1 skall utvidgas till andra djur än idisslare och, när det gäller utfodringen av dessa djur med produkter av animaliskt ursprung, begränsas i enlighet med bilaga IV.

-bilaga IV ändrad 5.8.2005; Kommissionens förordning (EG) nr 1292/2008 om ändring av bilaga IV till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2005 avseende djurfoder:

-bilaga IV ändrad 29.09.2008; Kommissionens förordning (EG) nr 956/2008 om ändring av bilaga IV till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2005 avseende utfodring av djur:

4. Jord- och skogsbruksministeriets förordning nr 712/2008 om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen:

4. Kapitlet: Krav i fråga om bokföring, 13 §, Journaler och förvaring av dem:

Enligt 19 § i foderlagen ska foderföretagare föra journal över uppgifter som har att göra med verksamheten. Journaler ska föras skriftligen eller med hjälp av ett system för automatisk databehandling eller på något annat därmed jämförbart sätt.

En primärproducent av foder ska i tillämpliga delar föra journal över de omständigheter som anges i bilaga 8 till denna förordning.

Bilaga 8: Krav på primärproducenter som avses i 13 § att föra journal:

När det gäller foder för djur avsedda för livsmedelsproduktion, anges per djurart och -grupp:

-fodrets namn eller beskaffenhet och mängd

-namn och adress till den som sålt/levererat fodret och leveransdatum

-tidpunkten för när man slutat använda fodret om det finns en karenstid som måste följas

BILAGA 2, ANDRA ANVISNINGAR

1. Code of Practice on Good Animal Feeding, CAC/RCP 54-2004

2. Finansbranschens Centralförbund, Modellvillkor för djurförsäkring, punkt 9; Säkerhetsföreskrifter, 9.3; Åtgärder mot salmonella och mot spridning; 9.3.2; Foder:

Silor och foderlager ska märkas så att fodrens ursprung kan spåras.

3. Hälsoklassificeringsregister för svingårdar Sikava; Utkast till hälsovårdsplan:

Gårdens foderlager är märkta så att enskilda fodersilor o.dyl. lagringsplatser kan identifieras.

4. Finlands fjäderfäförbund och Lihateollisuuden tutkimuskeskus; En beskrivning av ett bra sätt att producera finländsk köttfjäderfä:

Fodersilor på gårdarna är märkta så att foderleveranserna går smidigt.

5. Nationella djurhälsovården ETU; Nationell nivå i broilerproduktionen 2010 och Nationell nivå i äggproduktionen 2010:

Gårdarna använder ett system för märkning av silor